

MåNEHØJ JæTTESTUE

4750 Lundby

Jættestuen Månehøj er en af de få bevarede dobbelt-jættestuer i Danmark. Her set fra sydøst

Indgangene til jættestuen forgik ad de to sydøst-vendte kammergange.

Restaureret tørmur mellem kammerets bæresten.

De tonstunge dæksten danner et solidt, fælles loft over de to gravkamre. Her set fra syd.

Administration

Ejerforhold	Privatejet
Oprettet	2011
Sidste rettelse	02-2021
Tilsyn og beskadigelser	Kulturarvsstyrelsen - KUAS
Pleje, skiltning og 100 m.-zone	Vordingborg Kommune
FREDNINGSNR.	4025-1
STEDNR.	050404-1

Find Fortidsmindet med GPS

GPS	Breddegrad 55.114845
Længdegrad 11.74071	
UTM-system	E 674795 N 6111002

Beskrivelse

Måneshøj og jættestuen Svinø Østerhøj er to yderst seværdige jættestuer fra bondestenalderen på halvøen Svinø. Begge indgår i et offentligt tilgængeligt stisystem som er etableret i samarbejde med "Landbrugets Naturplan for Køng Sogn". Dette er en sammenslutning af 46 lodsejere, der har til formål at etablere et 60 km langt stisystem i området samt at indføre en række miljøvenlige driftsformer.

Jættestuen Måneshøj er en af de få bevarede dobbelt-jættestuer i Danmark. Her set fra sydøst

Både Måneshøj og Østerhøj er blevet gennemgribende restaureret af Nationalmuseet. Måneshøj blev restaureret i 2004 og fremstår modsat Østerhøj med et åbent grundplan. Det vil sige, at den høj som oprindeligt overlejrede jættestuen mangler, hvorved grundplanet med bæresten og dæksten er let tilgængeligt og tydeligt ses. Men Måneshøj er speciel, idet det er en af de relativt få velbevarede dobbeltjættestuer vi har i Danmark.

Indgangene til jættestuen forgik ad de to sydøst-vendte kammergange.

I Østerhøj findes et stort gravkammer med tilstødende gang, men i Måneshøj findes to sammenbyggede gravkamre med hver sin sydøst-vendte kammergang. De to gravkamre er adskilt af en enkelt opretstående delesten, hvorom der er opbygget en såkaldt tømur af flade sten. De to gravkamrene ligger symmetrisk og i forlængelse af hinanden orienteret nordøst-sydvest i resterne af den høj som oprindeligt helt forseglede anlægget. Da gravkamrene har fælles bæresten, må de formodes at være opført samtidig omkring 3.200 f. Kr.

Restaureret tømur mellem kammerets bæresten.

Hvorfor Måneshøj har to gravkamre vides ikke med sikkerhed. Man kan forestille sig, at gravkamrene repræsenterer en kønsmæssig opdeling i mands- og kvindegrave, eller at gravlæggelserne i de to kamre afspejler territorielle eller familiemæssige forhold i forhold til områdets stammer eller familier.

De tonstunge dæksten danner et solidt, fælles loft over de to gravkamre. Her set fra syd.

Måneshøj blev udgravet af Nationalmuseet i 1908, efter at ejeren havde begyndt at grave i højen. Udgravningen foregik dengang ved at man åbnede graven ovenfra, hvilket forklarer jættestuens nuværende åbne grundplan. Ved udgravningen fandtes der skeletrester fra gravlæggelser af såvel kvinder, mænd og børn i begge gravkamre, hvorfor en kønsopdelt gravlæggelse i de to gravkamre al fald her må betvivles. På Nationalmuseet findes der mere en 300 forskellige oldsager fra udgravningen. Der fandtes mange skår fra de flot ornamenterede lerkar, som den såkaldte "Tragtbægerkultur" ofrede eller medgav som gravgaver til de afdøde. Et særligt flot kar er et fantastisk ansigtskar med to øjne og øjenbryn - se et flot foto af karret HER. Der blev også fundet adskillige flotte, sløbne flintøkser og flintredskaber ved udgravningen.

Flot delestenen med omgivende tømur mellem bæresten i gravkammeret.

Tragtbægerkulturen (3.900-1.700 f.Kr.) er opkaldt efter dens lerkar med tragtformet munding. Ud fra lerkarrenes form og ornamentik er der opstillet en ganske nøjagtig udviklingsrække for kulturens stilarter, som bruges til datering af fundene. Ornamentikken på ansigtskarret fra Måneshøj tilhører for eksempel den såkaldte Bundsø-stil fra omkring 3.000 f.Kr.

Et kig ud gennem den smalle og lave kammergang som oprindeligt var lukket med træ- eller stendøre.

Selvom Måneshøj er udgravet findes størstedelen af jættestuens sten stadig på stedet. Stensætningerne giver et godt indblik i selve gravens konstruktion og derfor blev jættestuen også fredet i 1940 med baggrund i den første Naturbeskyttelseslov fra 1937. Fredningen beskytter jættestuen mod overgreb og ødelæggelse, men ikke mod nedbrydning af naturen selv.

Nordøstre gravkammer med delesten og tømur mod det sydvestlige gravkammer.

I dag ligger de fredede fortidsminder ofte som små isolerede "øer" i dyrket mark, hvorved de ofte glemmes. Langsomt sløres af de af træer og krat og i værste fald bliver de hjemsted for ræve og grævlinger, hvis ødelæggende gangsystemer underminerer for eksempel storstensgravens bæresten. En fredning uden et løbende tilsyn og eventuel pleje er derfor nødvendig for at opretholde fortidsmindernes standart og værdi.

Udmundningen af kammergangen i det sydvestlige kammer, hvor der mangler dæksten over kammer og gang.

Vordingborg Kommune plejer derfor løbende Måneshøj-jættestuen sammen med adskillige andre seværdige fortidsminder i kommunen. Det naturlige forfald var også grundlaget for Nationalmuseets restaurering i 2004, hvor bæresten i gravkamrene blev oprettet og mellemrummene udfyldt med røde sandstens-fliser. Samtidig blev de tonstunge dæksten over kamrene genplaceret og sikret. Sonderende udgravninger i forbindelse med restaureringen fastslog også, at jættestuen for godt 5.200 år siden blev opført på en tidligere mark. Jættestuen forsegler et lille stykke af datidens overflade og ved afrensning af jordfladen fremstod der tydelige spor efter datidens primitive plov - den såkaldte ard, som modsat nutidens plov ikke vendte, men blot opfurede jorden.

Markvej og P.-plads ved Svinøvestervej.

En anden vigtig iagttagelse ved restaureringen var en stenforet nedgravning i højen bag jættestuens gravkamre. Den formodes at have dannet fundament for en løftebom, der har været brugt til at trække de store dæksten op på højen og videre til deres endelige placering som loft i gravkamrene. Fra andre stor- stensgrave kendes også jordbyggede ramper i tilknytning til den omgivende og stabiliserende jordhøj, som har indgået i samme proces.

Panorama over jættestuens gravkamrene set fra nord.

Jættestuen set fra syd.

Måneshøj set fra øst.

Læs mere om seværdighederne ved Avnø og Svinø HER

Se den flotte 3D-scanning af Svinø jættestuen udført af P. B. Jeppesen 14/11-2020 HER

Herunder kan du også se P. B. Jeppesen's flotte dronefilm fra området.

